

(Klip 013) Kapitel IV

Samrong Nuea. Bangkok — 1. december 2013

ELEFANTEN

Jon var alene. Både Yos og Tip havde forladt værelset. Et øjeblik panik. Så rationaliserede han. Tip stod som regel tidligt op og tog på arbejde i sin venindes salon. Og Yos var sikkert allerede rejst nordpå. Mere var der næppe i dét, at de begge var borte, da Jon vågnede.

Han nød sine rutiner. Først badet med en jazz-kanal på mobilen og en kold dåse Birdy-kaffe inden for rækkevidde. Baderummet var mindst på højde med hans hjemlige. Bagefter varm instant kaffe med bulgarsk yoghurt, der mindede om den faste græske, og en ostesandwich lavet af sprødt brød med fransk krumme fra en butik under den japanske bagerigigant Yamazaki. Han havde udvalgt sine favoritter. Osten og kaffen kunne være bedre, men senere på dagen ville han gå på en af sine tre cafeer i det lokale storcenter og tage en espresso eller cappuccino.

Yos' mange oplysninger dagen før og især hans beretning om den barbariske Thammasat-massakre rumsterede stadig rundt i

Jons sind. Men nu ville han fokusere på NU! Tændte sin laptop, satte sig med en flaske Crystal vand og begyndte at surfe på nettet efter nyt om gårsdagens voldsomme begivenheder omkring Rajamangala Stadium.

Der var flere artikler i Bangkok Post. Mens Guardian, BBC og The Economist kun havde korte notitser. Det var nu klart, at den politiske aggression med demonstrationer, hadtaler, ministeriebesættelser fra 'anti-regeringsdemonstranterne', Gulskjorterne, var slået over i egentlig politisk vold og havde ført til de første drabs-ofre.

Flere måneders iværksat kaos og protestaktioner på gader og pladser, ved lufthavn, parlament, ministerier mod den med stort flertal valgte regering var åbenlyst motiveret af had og skulle fremtvinge beviser på regeringens uduelighed. Tvinge regeringsleder Yingluck Shinawatra til at gå 'frivilligt' af, så gadeaktivismens protestfører for Gulskjorterne, det selvafsatte parlamentsmedlem Suthep Thaugsuban, kunne få sit krav igennem om et ikke-valgt, men udpeget Folkeråd som midlertidig regering. Folkerådet skulle så 'indføre reformer' før et nyt parlamentsvalg. Men Jon var ikke i tvivl om, at det egentlige sigte var, at militæret efterhånden skulle finde situationen for ustabil og gribe ind med endnu et militærkup. Selv om militærets stærke mand Prayut Chan-ocha indtil videre naturligtvis benægtede den mulighed.

Hvis ikke det var så uhyggeligt og dysforisk - og lige uden for Jons hoteldør - kunne han let fristes til at konstatere, at de sædvanlige mistænkte var troppet op i deres sædvanlige roller. Den gode, den onde og den grusomme.

Jon besluttede fra denne dag at lægge sine næsten daglige sprogstudier lidt til side og i stedet begynde at forberede en avisartikel om den thailandske situation ud fra Rødskjorte-træffet på Rajamangala. Han havde tidligere arbejdet med journalistik. Fra hjemlige og fremmede kulturer. Som en art New Journalism ud fra egne oplevelser. Men altid med baggrundssituationen i forgrunden.

Endnu havde han ingen aftager i Danmark. Alligevel begyndte Jon at researche kilder til den politiske udvikling, tumult og diktatur siden parlamentsvalget i 2001, ja tilbage til Den siamesiske re-

volution i 1932. Rødskjorterne, Gulskorterne og deres aktuelle, fanatiske protestleder Suthep Thaugsuban, de to premierministre fra familien Shinawatra, Elitens, hærens og kongehusets magt og betydning ...

Det ene bogmærke efter det andet blev sat i Jons browser, og han indså selvfølgelig hurtigt, at disse læsninger kun repræsenterede toppen af isbjerget. Eller - her i et af hjemlandene for den højt respekterede elefant - kun den yderste tip af elefantens snabel.

At ville benytte en litterær isbjergs-metode i denne proces ville være at skue hunden på hårene. Eller fortælle sandheden om elefanten ved beretning om den yderste tip af dens snabel. Især også fordi de thailandske magthavere personligt og i deres magtstrukturer holder ting og forbindelser skjulte. Ofte med vold og magt. Det er nærmest en naturlov i en korrupsionskultur. Magthavernes politiserende anvendelse af majestætsfor nærmelsesloven, Lèse-Majesté, er et indlysende eksempel.

Og ligesom Hemingways nøgen-journalistiske skriveteknik, *cablese*, overlejlrede hans emfatiske litterære metode, kunne Jon i al beskedenhed se noget lignende ske for sig selv. Undersøgelser- og skrivemetoden inspireret både af undersøgende journalistik og New Journalism¹. Med undersøgeren selv som en del af en dybdeborende undersøgelse. Og med baggrunden i forgrunden.

Han skulle i research og skrivning afgjort ændre den terapi-smarte anvisning på, 'hvordan man spiser en elefant - jo, én bid ad gangen', til en ambition om i stedet at bygge en elefant. Bygge fortællingen om den. Men hvordan? Man begynder et sted. Og der vil vise sig mønstre, som man forfølger til grunden. Fra detalje til større sammenhæng til detalje til helhed ...

¹ *New Journalism* opstod som skrivestil inden for USA-journalistik i midten af 1960'erne. Påbegyndt af den i øvrigt kulturkonservative journalist og forfatter, Tom Wolfe og siden rendyrket af den på alle måder radikale genreformnyer Hunter S. Thompson under betegnelsen *gonzo*, f. eks. i magasinet Rolling Stone. NJ er en subjektivistisk stil, bevidst om litterære virkemidler, som skrotter den seriøse journalistiks erklærede objektivitet. Ofte anvendt i features, gerne opbygget i scener, med dialoger, kronologiske brud, synsvinklet fra tredje person. Gonzo bruger gerne først persons synsvinkel. Stilen klingede af fra 1980'erne. I Danmark anvendtes NJ blandt andet af krigskorrespondent Jan Stage og politik- og kulturjournalisterne Lasse Ellegaard og Morten Sabroe. *Jon Varangian*

Hans erfaring var allerede, at der var dimensioner i såvel detaljer som helheder i det asiatiske liv, som var helt anderledes end det vestlige liv, han levede med. Det var som at famle sig frem til en beskrivelse af hele elefanten ved at røre ved den, mens den befandt sig i et mørkt rum. En stor undersøgelse. Og vedvarende. Blev elefanten mon nogensinde helt belyst?

Først over en uge efter begivenhederne, som han selv havde delta- get i, læste Jon en øjenvidneberetning af en thai- og engelskspro- get udlænding, der boede i Bangkok. *Det mest brutale sammenstød siden 2010* var blogskriverens karakteristik. 2010 var dengang snig- mordene florerede, og hovedstaden var tæt på borgerkrig: mellem Rødkjorterne og deres formidable modstandere, Elitens regering og Gulskjorter og hær. Det var rystende læsning.

Freelancer Nick N. skrev i en australsk blog om Sydøstasien. Han var ankommet til Rajamangala på motorcykel den 30. novem- ber ved 17.30-tiden. Hans oplevelse begyndte med mindst en ti- mes ekstra køretid hjemmefra på grund af trafikpropper, som spredte sig fra Ramkhamhaeng Road. Gulskjorte-studerter fra Ramkhamhaeng Universitet lige ved siden af Rajamangala Sta- dium havde blokeret gaden i deres jagt på køretøjer med Rød- skjorter for at terrorisere dem. Den del vidste Jon jo allerede fra samme aften.

Uden tvivl havde netop Gulskjorterne startet dagens og nattens gadeterror. I forvejen havde de med kort varsel arrangeret deres eget stormøde klos op ad Rajamangala Stadium - længe efter Rød- skjorternes havde besluttet at placere deres rally netop hér, angivi- veligt for at undgå karambolage med modstanderne, som det var sket på tidligere mødesteder.

Fanatiske studentergrupper fra Ramkhamhaeng Universitetet, sandsynligvis suppleret med medløbende ungdom fra tekniske skoler, havde raidet området uden for stadion.

Terroriseringen var allerede startet efter det allerførste af en række daglige Rødsjorte-møder på stadion. Den 13. november blev en Rødsjorte angrebet og såret ved en *soi*, en sidegade, til Ramkhamhaeng Road, da han gik hjem. Det trappede op den 26. november, hvor en Rødsjorte blev stukket ned med kniv dybt i maven. Samme nat blev en gruppe på tre Rødsjorter tvunget til

at tage deres tøj af. De blev sparket og slået med de flagstænger, som de gule bøller havde deres thai-flag på.

På dagen for storsamlingen lørdag den 30. november havde blogskriveren fulgt begivenhederne tæt på, fra tidlig aften, natten over og indtil søndag formiddag. Rødskjorte-lederne opløste deres samling ved solopgang søndag på grund af farerne for mødedeltagerne. Som Jon og Tip havde han også været indenfor på Rajamangala National Stadium, hvor begejstringen mod aften og nat blev iblandet stress og anspændthed. Men også udenfor på gader og ved sidegader, hvor stress og anspændthed konstant udartede til overfald og gadekampe, med jernstænger, knive, skydevåben og ping-pong-bomber. Og til døds vold.

Blogskriveren berettede, at stadion om aftenen i realiteten var omringet af Gulskjorter. Især ved bagsiden, hvor den store, cirkulære universitetscampus var den direkte nabo, men også foran ved hovedindgangen ud til Soi Ramkhamhaeng. Ved solnedgang samlede studenterne sig på den modsatte side af gaden og skreg forhånelser mod Rødskjorterne. Politi beskyttede indgangen kun bevæbnet med stave og skjolde. Meget af det havde Jon selv oplevet sammen med Tip og Yos.

Rødskjorterne var faktisk belejret i deres base og kunne ikke komme ud uden fare. Vandforsyningen slap op kl. 23, som Yos havde fortalt. Ved midnatstid slog Rødskjorterne igen og trængte Gulskjorte-studenterne ved bagindgangen tilbage til universitetets campus. Dog var Soi Ramkhamhaeng foran stadion i hænderne på 'anti-regerings-demonstranterne' indtil solopgang.

Nattens dødsrate var 1 dræbt anti-regerings-demonstrant (Thaweesak Phokaew, 21), og en teenager. Samt 3 dræbte Rødskjorter (Thanasit Viengkham, 22, Viroj Khemnak, 43, and Visanu Phaophu, 26) - skrev Nick N. i sin blog

Den nævnte teenager viste sig at have deltaget i en afbrænding af en bus med Rødskjorter. Men han var selv ikke nået ud af busen og var endt som skelet i det udbrændte køretøj ...

Karma! Jon skrev noter til sin research.

Nick N. overværede, da Rødskjorte-kammerater bar den netop skuddræbte Thanasit Viengkham ud fra en gyde. Han fotograferede scenen, såvel som begravelsen dagen efter, hvor de efterlodte blandt andet var Thanasits kone og fem-årige datter. Ved kreme-

ringen den 4. december deltog også enken, datteren og den dræbtes forældre. Alle havde været med på Rajamangala den 30. november, og de voksne havde været aktive i protesterne mod dikta- turet tilbage i 2010. Foruden familien deltog mange Rødskjorte- ledere, soldaterkammerater - Thanasit var indkaldt soldat og havde været på orlov - foruden Rødskjorter og munke.

Rødskjorterne var bedrøvede og vrede. Nogle bankede på kisten, mens de passerede den og sagde su, su. Kæmp videre!

Enken Nikon Surawudh fortalte Nick N., at det var nødvendigt for hende at afholde et ritual på stedet, hvor han blev dræbt.

Min mands ånd er stadig dér, han kæmper stadig, kaster sten og flåsker. Han ved ikke, at han er død. Jeg må hjælpe ham med at slippe væk derfra. Jeg må bede, tænde lys og brænde røgelse.

Men endnu var det for farligt for hende at tage derhen.

Det her lignede ikke mere noget, Jon kendte.

Statsmagtens myndigheder havde dræbt og såret demonstran- ter tilbage i 1968-69. Verden over. Paris, Mexico By, Kent State University, USA ...

RAF og de italienske Røde Brigader, irske IRA havde brugt dø- delige attentater på samfundsinstitutioner og personrepræsentan- ter i 1970'erne ... Men at politiske aktivister gik i dødelig kamp mod hinanden, var uden for Jons horisont. Hvis han så bort fra to mordattentater i Vest-Berlin, blandt andet på Rudi Dutschke i april 1968. Så var det jo borgerkrig, i lille eller stor skala. Nordir- land, Eks-Jugoslavien. Ikke kun mellem myndigheder og dele af befolkningen. Men mellem grupper i befolkningen. Som i de syd- lige provinser her i Thailand, hvor muslimske terrorister også i stor stil bombede civile, for eksempel mange skoler.

Nej, det her lignede ikke mere noget, Jon kendte. Rummet blev stadig mørkere, mens hans famlede sig frem og søgte at beskrive elefanten.

